

10.5.70

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

Α'
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

~~Δεκ. 1968 / 1970~~
1-5-2-70

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; *ἢ ἀσχολεῖν καὶ εἰς ἀμφοτέρων*
... καὶ γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν.....

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; ... *Ναί*.....

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μετ' ὅλκληρον τὴν οἰκογενεὶάν των ; *Τὰ τσιφλίκια ἡμερομίσθια καὶ μετὰ στέναι καὶ κατ' ἐργασίαν*
ἀλλ' ἄλλοι... οἱ κατένευαν.....

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.) *μισακάτορες* Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ...

Μερικοὶ ἐξ αὐτῶν ἦσαν ἐμπόροι καὶ ἐξάγοντες

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα) ; ... *εἰς χρῆμα*

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται : ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ; *Ἐχρησιμοποιοῦντο ἐργάται ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐχρησιμοποιῶντες ὡς ἡμερομίσθια καὶ χρῆματα καὶ εἶδος ἀνταπόδομα τῶν κυριῶν*

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐάν ναι, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; *Εἶχαν τοὺς ἐπιμελημένους γροσικκικαίους ἀπὸ διὰφορὰ πτωχῶν χωρῶν*.....

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; ... *εἰς... Ρουμανίαν... Αἰγύπτου... καὶ Ἀμερικὴν*
Ἐξέχρισται εἰς Ἀθήνας καὶ Θεσ/λίαν.....

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται... *Ναί*... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πραγματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; *Μερικοὶ καὶ ἡμετεῖς*
ὡς τεχνῖται.....

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῆς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;....

..κυρίως..μέ..ζωϊκὴν..κόπρον..(βοῶν..καί..πραχάιν
..σπανίως..δὲ..καί..μέ..φυτικὴν.....

- 2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας;...Μετὰ..ζό...1916.....

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας;...Ἀπὸ..ζό...1915-1916.....

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκεύαζε, τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ;...Ζό...μονόφτερο..ἐχρησιμοποιεῖται..ἐν..κατασκευάζει
διὰ..τοὺς..καί..μωσους..καὶ..αὐτῶν..ἐχρησιμοποιεῖτο..εἰς..ζά..χαλί-
και..καὶ..αἱ..κότερες..ἢ..κατασκευάζει..ἐν..ζωὸν..κατασκευάζει
Ριθμίο.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἑκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

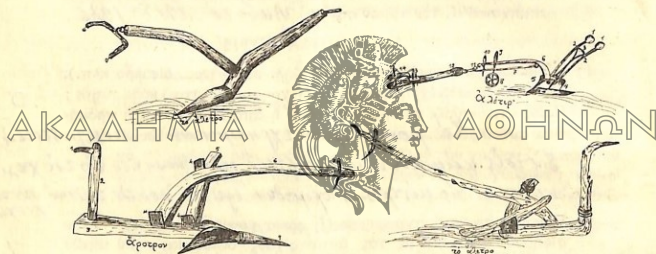
1. Χειροχάρα.. 4... νυκί..... 7 μωχ. καρα 10... λαντριά.
2. κοδὶ μέτρα 5. στ. αὐτῶν... 8 συνεχ. στ. αὐτῶν.....
3. ἀροστράκι... 6. ρουμ. καρχ. 9... ?.....

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;)...Ἀπὸ..ζό...1945...
3) Μηχανὴ θερισμοῦ ...Ἀπὸ...1959.....

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν).....
- 5) Μηχανή ἀλωνισμού ... *1. Αἶα' 1959*.....
- στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον. *Μερικὸί. 2. ἡνὸ. 3. τῶν.*.....
- ... χωρικαὺς... χειρ. καὶς.*.....

- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιοούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκο-
νιζόμενα ἐνταῦθα ;

- 3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶ-
ται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς
ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν
ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. <i>χειροχάβη</i>	6. <i>σπίτι</i>	11. <i>ρυθμιστής</i>
2. <i>βάσις</i>	7. <i>αὐτί</i>	12. <i>ζυγός</i>
3. <i>ἐνδεσμός</i>	8. <i>ἐνέ</i>	13. <i>ψοκισαδούκρια</i>
4. <i>περὶ ἀρι</i>	9. <i>πεδάρ</i>	14. <i>3. ζεύγος</i>
5. <i>ἐξερσ ἀδελφός</i>	10. <i>κεφαλή</i>	15. <i>4. 3. μηχανή</i>

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Ἐὰν ὑπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀριθμῆσιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. – Ἰχθυογραφῆσατε τὴν φωτογραφῆσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρῆσιν ἐκάστου.

...Αλλο ενέ. γι.α. α.α. χικραατερά. α.α. γε.φορμενα. "σοι
μου. αλλο. γι.α. ιω.εαριδιν. α.α. γε.φορμενα. α.α χαμνίον
... με. μύση. μαυριά.....

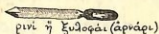
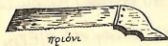
- 5) Ποιον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;... *εἰσιώσθη*...

6) Ήτο (ἦ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου ; .. ἐκ ξύλου

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάϊ κλπ.).....

Οδοι. αἱ. κεντροὶ.. εἶχαν. τὰ.. ἔργα. αὐτῶν.

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος... *ἔχρησιμοποιοῦντο οἱ βόες...*

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; ... *δύο*

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα με δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
... *ἦτο ἀναγκαῖος ὁ ζυγός*

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.).

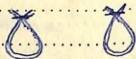
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1) *ζεύλες*

2) *σκιανόκλιμα*

3) *λουριά*

10) Σχεδιάσατε ἰδιαιτέρως τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

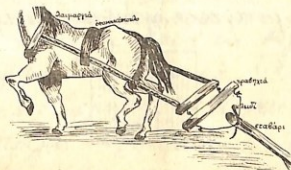

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). ... *κρικεῖρα*

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ;

Πῶς γίνεται ἡ ζευγίς του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; *πρῶτα δένεται ὁ ζυγός καὶ μετὰ συνδέεται τὸ ἄροτρον*

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν,
 τὴν ὁποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ
 εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον. *Ἐνδεύομε τὴν χαλμαρίαν με
 σχοινιά. καὶ αὐτά με τὸν συνδέσκα τὸν ἄροτρον.*

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) ; 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης
 τοῦ ἄρου ἢ ἄλλος) 2) γυναῖκα 3) ὑπηρετῆς. Σημειώσατε ποῖα
 ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας. *ἄρουν καὶ ἄνδρες καὶ
 γυναῖκες. ὡς ἐσὶν καὶ χρομωμένοι.*

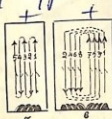
- β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ
 τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε,
 εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) *Βαρμε πρῶτα τὸν ξυγκιμένα
 τὰ σκιαδόνικα καὶ τὰ ρύν. τραπέζι. τὸ βῆσι, μετὰ δένοντα
 τὸς ξεύρει. καὶ ταρκακιά. σκαδέορε. τὰ λουριά. μετὰ ἄλλο.*
- 2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....
κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον
- 3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ
 ὄργωμα· μετὰ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα
 τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).
τὰ βῆσι. δένοντα. καὶ τὰ κερκία μετὰ σχοινί

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερα) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Μέ. γο... δίψατο... ἄροτρο... ὄρμηται... ἕς... ἕς... γο...
 σχεδίασμα (α).

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

Μ.ε.ζ.ά. μακρότερο. φρένενκι... φερρεφρεσσάιν. (B)

Σημειώσατε με τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐάν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργωματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Η σπορά και το έργον του αγρού έγινον (ή γίνεται ακόμη) εἰς λαοὺς (δηλ. σπορὴς ἢ σπορίης, νάμεις, στασιές, μεσοράδες κ.λ.π.); Η σπορά και τὸ ἔργον. φ.κ.ε.α. ναι.
ἐχ.ν.ε.ο. πᾶς εἰς σπορίεις...

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρὶς (ἡ σποριά) ; μὲ αὐλακίαν ; .. *καὶ* ..

- 6) Πού υπάρχει η συνήθεια να γίνεται η σπορά του σίτου και άλλων δημητριακών μόνον με σκαπάνη, δηλ. να μη χρησιμοποιηθεί άροτρον; . Σε... μέρη... που... έχω... περπατάω.

- 7) Ποιοι τρόποι ή είδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διανομὴ τῶν αὐλάκων μὲ τὸ ὕψι: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. *Id. ὠρῶτα. ὀρμίζω. ἐρμίζω. καθιέ. μοι. ἡ. στοφρά. ὠρμίζω...*

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; Μ.Ε. τικν. σιδιρᾶν.

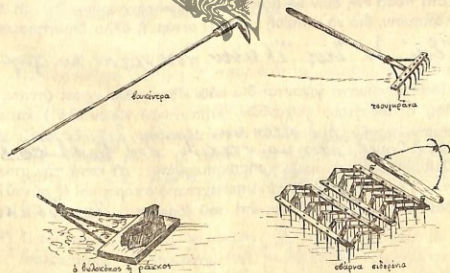
ρὰβδον. ἢ. ὁμοῖα. ἔκιν. αὐτὸ. ἄκρον. τικν. βουκέντρον.

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); Ἐάν. τὸ. χωράφι. ἔχει. σβάρνισμα.

γίνεται. σβάρνισμα.

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνη εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφή ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

Μ.Ε. τσαπὶ καὶ ἐν. ἢ. το. ὡς. π. ὡς. τσαπὶ. ὡς. τσαπὶ. ὡς. τσαπὶ. ὡς. τσαπὶ.

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) .. Διὰ τὸ
 συλλεγεῖσθαι ἑ. καὶ ἀφ' αὐτοῦ διὰ τὸ συλλεγεῖσθαι
 τῆς π.σ.α.ω.α.....

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγὰν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὥς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν

ἑ. τὸν.. τῶσον.. φ.α. μόνον.. ἑ. γεωργία.. ἑρμην. καὶ
 στανίω.. μ.α. γναῖμα.. τῶσιν.. τῶ.. ἑρμην.

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους. .. Ὁ.. καλλιέργεια.. ἡ.. σπορὰ.. χι.ε.α.κ. μ.ε. τῶ
 καλλιέργεια.. τῶ.. ἑρμην.

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ. .. τῶ.. ξηρὴ.. χι.ε.α.κ. μ.ε. τῶ

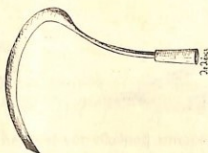
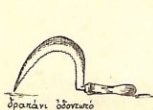
- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιῆς (βραγιῆς) καὶ ἄλλως. .. ἑ. τῶν.. τῶσιν.. φ.α. μόνον.. ἑ. γεωργία.. ἑρμην. καὶ
 στανίω.. μ.α. γναῖμα.. τῶσιν.. τῶ.. ἑρμην.

Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερίσμου.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) *Μέ... δρεπάνι...*
ὀδοντωτό.

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε. *ἔ.κ.α. εἰδος δρεπανιστῶν... ἐχρησιμοποιεῖτο, τοῦ ὀδοντωτοῦ.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). *Με... κόσσα*

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτὴ; (Σχεδιάσατε αὐτήν). *ὀδοντωτή.*

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; *χειρολαβή.*

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) ..Οἱ... ἥρτοι. (.σι.δημητριακοί.).....

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) Ἦτο... καὶ... ἐν... ἡμερῶν... ἐν... χρόνῳ... ..ἀνθρώπων... μέ... τῶν... χεῖρας... τῶν... γαυῶν... τῶν... ρεβιθιῶν...

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σικάλις κλπ. Ὁ... τὰ... δημητριακὰ... ἐθερίζοντο... ἀνθρώπων... ὕψος... ..καὶ... ..ἐδάφους...

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσιν) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται) ..καζάρμα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ..... ΑΘΗΝΩΝ

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραξίς, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ; ..Οἱ... ἴδιοι... οἱ... θερισταί... ἀποθέτουν... τὰ... χερόβολα... ἐπὶ... ἐδάφους... καὶ... ἐφευραχνα... ..κατὰ... ..δεξιὰ... ..

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) ..τὰ... χερόβολα... ἐπὶ... τοποθετοῦνται... χωριστὰ... κατὰ... ..καὶ... ..ἐκαστὴν... ..δεξιὰ... ..καὶ... ..διασταυρῶνται... ..Κάθε... ..δεξιὰ... ..εἶχε... ..18... χερόβολα... ἐξ... ἑκάστης... μίαν... κατεύθυνσιν... καὶ... ἐξ... ἑκάστης... τῶν... ἄκρων...

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. *Δεμάτια*.....

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ; *Ἄνδρες καὶ
γυναῖκες θερίζουν. Δὲν ἤρχοντο. καὶ
ἐπαγγελματίαι*.....

2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομισθίον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποῖα ἦτο ἡ ἀμοιβή· οἷς χρήμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομισθίον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν).....

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; *Ὡσεύθεν
φοροῦσαν. οὐκ. εἰς τὴν μέσην. οὐκ. εἰς
τὰ χεῖρα*.....

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; .. *Μόνο τῶν... ἡμέρᾶ... τῆς... ἀναρτίσεως... διὰ... ἐργαζόμεν.*

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά.

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ με τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερῶς, ὅπου ὑπάρχει, σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον. *Ἐπειὶ καὶ εἰς μέρας ἀθήριστο, διατρεῖται*

καὶ ἔτι καὶ πρὸ τῆς ὁλοκληρώσεως τοῦ θερισμοῦ, ἐξοικνε τοὺς στάχυν 45% ἐξοικνε δὲ καὶ καὶ μέγιστον.

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .. *Τὸ δεμάτιασμα*

γίνετο σελήνην σὲ δὲ τὴν ἡμέραν πρὸ τῆς ξηραθῆναι τῶν σταχύων. Δὲ ἐπερὶ τῶν ἀποκαρπυζόμενων εἰς τὴν ἐργασίαν ἐξήρκεν ἀπὸ τῶν γέφυραν καὶ ὡς οὐδὲν ὅστερ' ἡμέρας.

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

.....δὲν...ἐκκαθέρχοντο...ἐπὶ τὸν
.....ζώον...μὲν...γεωμύχον...προμηθεύονται
.....ζῶον...τὸ...λαρὰ...

- 2) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεωμύχων ἀπὸ τοῦ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν.....

.....
.....
.....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΙΣΤΩΝ

- 1) Ἐσυνθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφυλλί, βίκον); Ἐάν ναι, περιγράψατε πῶς ἐγένετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ...
.....τα...ωσθαι...χρόνια
.....δὲν...καθέρχοντο...πρὸς...ἐπὶ τὸν...ζώον...
.....οὐκ...σανὸν...καὶ...Μένον...κατὰ...τὸν...Μαῖον...
.....τοῦ...ἐγένετο...μὲν...ἀπὸ...χόρτων...σε...
.....τοῦ...μὲν...ἐπὶ...ἡμέρας...πρὸς...καὶ...
.....τοῦ...σε...ἐπὶ...ἡμέρας...ἡ...
2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ά.). ...
.....τοῦ...ἀπὸ...χόρτων...ἐπὶ...
.....(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

.....
.....

- 3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) ὁ ἄλωνα. ἐργαζομένων. ἡ δὲ διὰ τὴν
 ζήνην, μετὰ τοῦτο. μὴ δὲ τὸ χέρο. τὸ ἄλωνα. μετὰ
 ἔρσαν. ἔζη. τοῖς ἀλωνα. μετὰ. ὁ δὲ ἀλωνα. ἐξήνη.
 κε αὐτὴ εἰς τὸ 1935.

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνκεντρώνοντο
 πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην
 θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλῶνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. Μεταφε-
 ρατο. εἰς. τὰ. ἀλῶνι. καὶ. ἐρίοντο. καὶ...
 δεμνικὴ. πρὸς. ἀλωνισμόν.

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ἐπὶ τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμόν
 δεματία. Εἰς τὴν τοῦτο λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά,
 θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρὸν;
 Ὑπάρχει καθορισμένος τρόπος τοποθέτησεως; Διὰ τὴν
 πρὸς ἀλῶνι. ἐκείνη. τὴν. δεμνικὴν. ἐξω-
 ὠνισμὸν. τὸ. ἀλῶνι. δεμνικὴ. καὶ. οὐ. ἀλῶνι.
- 3) Ὑπῆρχεν ἀνάγκη εἰς τὸν τόπον σας ἀλῶνι διὰ τὸν ἀλωνι-
 σμὸν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρι-
 σμὸς τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἀχυρὰ εἰς ἄλλον
 χώρον, δηλ. ὅχι εἰς τὸ ἀλῶνι; Καθε. ἀλῶνι. εἶχε
 τὸ. διμῶνι. ἀλῶνι.

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλῶνι. Ἐντὸς τοῦ
 συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς
 ποίαν θέσιν; Ὁ. ἀλῶνι. κατεσκευάζετο. ἐξω
 τοῦ. χωρίου, ὅσον. καὶ. ὁ ἀλῶνι. ἐκείνη.

- 5) Τὸ ἀλῶνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἔάν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλὰς οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. μὲ ποίαν σειράν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ? *ἔχρησται*
οἰκογένειες... εἶχαν... κοινό... ἔχοντες... κοινὸν... χρῆσις...
ποιοῦσαν μετ' αὐτῶν... μὲν αὐτῶν... ἢ μὲν αὐτῶν... μὲν αὐτῶν...

6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ὁλόνισμα καὶ πότε λήγει; Ἀρχι γέ. σὰς
30. Νοτίου καὶ τελείωνε. σὰς. 30. Αἰγίου σου.

7) Εἶδη ἁλωνιδῶν (ἀνολόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
ἑστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε την κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) Σά. Σφιν. α. εἰς. 20π

τοὺς μὲν ἄλλους ἀποκρίθη· ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ ἄλλοι
 τῶν παλαιῶν ὁμοθυμαδὸν ἐπαινοῦσιν αὐτὸν ὡς
 ἑταίρον καὶ φίλον, ὅπως οὖν ἔστιν ὁ λόγος
 τοῦτον· ἵνα καὶ ἡμεῖς οὕτως αὐτὸν ἀγαθὰ
 φέμεν, ὥστε καὶ ἡμεῖς οὕτως αὐτὸν ἀγαθὰ
 φερέμεν.

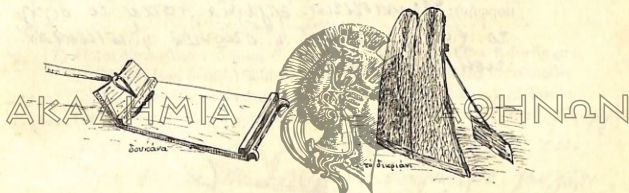
8) Πως επισκεύαζεται το αλώνι έκαστου έτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ
άλωνισμού· (π.χ. τοῦ χωματάλειου : καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων). *ἔτσι σκευάζομαι με χωματ., δαπάνη καὶ
πόνο. βοῶν, εἰς τὴν σχημὴν τῶν ἀχυρῶν.*

9) Ἡ ὥς ἔκων προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξὶς τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; .. *ἔσθ' ἔδοξεν. διὰ τὴν*
παρὰ τὸν δεκαπενταὶ. μὲν καὶ ἀρχὴν τοῦ ἐκείνου

10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχυῶν πρὸς ἀλω-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα). Με' ἐν. τεμάχιον
 τριχίης. ἐδέκοντο. τὰ. βόδια. καὶ. τὰ. κέρματα. τὸ. ἐν.
 εὐχέλαι. σιὰ. ἄφρο. Μετὰ. ἑδελαν. τίν. μετὰ. τριχί.
 καὶ. τὸν. σπῆν. με. τὰ. σφαιρί. τὸν. βόδιον. πού.
 ἦτο. πρὸς. τὸ. μέγα. μέρος. τὸν. ἀμύμον.

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χόνδρῃ ἐπιμήκης σανὶ εἰς ἐν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐζευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχυῶν διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνθήεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθή καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἦλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχυῶν τούτων; Μόνο. τὸ. δικριάνι

τὸ. χρησιμοποιοῦσαν. διὰ. τὰ. κριθίον. τὸ. ἄχυρον
 καὶ. τὰ. τὰ. ἀμύμονα. Ἄλλο. ἀμύμονα. μέσον
 ἐν. διατρε. εἰς. τὸν. πρῶτον. φάσ.

δ) 'Από ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὴν ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ; *Μ.Ε. τὴν...*

ἀνακομήν. τὸν ἡμέτερον ἤρχετο καὶ τὸ ἱερὸν
μα. ἐπὶ τῇ δόξῃ τοῦ ἡμέτερου ἡτο.
ἔτοιμος. ὁ μαρτυρῶν διὰ τὴν ἀποκατάστασιν οὗ
δυνατιστῆς.

12) Ποια άλλα άλωνιστικά εργαλεία είναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινας τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δοκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): Ἀμικτινὰ ἔργαλεια ἵππων. 20. Σιγνή.

μορφή): Αλληλούια, ερμηνεία ποικίλο το δίδω
το ξύλον, φέρει η σπονδία, η ωκεανός
και το νερό...

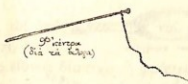
13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωγιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόππους στάχys ; ... *Ναι... μετὰ τὸ διχάλι.*

Nail polish dry.

14) Ὅτι ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ' ἐκέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτὴν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).....

Ἐχρησμεύσασθε... ἓνα μέτρο. ξέγο. φέ. σχοινί. ἕως
μέτρον. δεινέων. εἰς. τό. ἄντρον. τόν. τό. καυοῦ. φέων.

- 15) Πῶς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν .. *πρῶτος. ἐνθ. ἀμύμον. αὐτός. 50. ἕως. 60. δέμ. τι. α. ἔαν. τὰ. ζῶ. α. ἦσαν. γρά. ἐρίστικο. δύο. στρωσίματα. α. τὴν. ἡμέρα*

- 16) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουσι : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοὶ ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τσάπνηδες, καλούμενοι ἀλωναστοὶ καὶ ἀγωγάτες), οἱ ὅποιοι εἶχον βοδία ἢ ἀλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμὸν. *οὐαὶ. γεωργὸν. εἶχαν. ἀμύμον. τους. ζῶα. ἤσαν. γὰν. μόνον. τὴν. οὐαὶ. δ. α. εἶχαν. ἐκείνους. δαίμονς. με. γεωργὸν. γὰν. καὶ. ὡς. πρὸς. τὸν. με. χρὴ. μόνον*

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα). *ἔδωκαν. τὴν. αὐτῶν. δύο. ξύλιν. με. ἔκ. σκαίνε. καὶ. ἐδάρει. α. τὰ. δυνάμει. α. α.*

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ; .. *ὁ. κόπανος. δάρει. α. ἔκ. καὶ. ξύλο. εἶχε. μῆκος. 1, 70. μέτρο. καὶ. ὡς. α. 5. ὡς. α.*

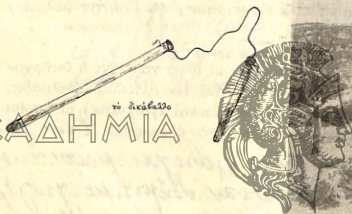
- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
 Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου;
 (π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.).. *ἀπὸ ἑξήκοντα καὶ.....*
σε ἀνὰ... εἰς τὴν αὐλήν.....

κόπανος στρογγυλός

ξύλο κυματωτό διὰ τὸ κοπάνημα
 μικρῶν σπυρίων δημητριακῶν...

τὸ ἀνέλετο

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
 τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
 ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἔκαλούντο τὰ πρόσωπα αὐτά;
 Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
 παραγωγῶν; *ἔγινετο ἀπὸ τριῶν ἢ καὶ ὡς ἐρε-
 σστέραν ὡρεσίαν, μετὰ τὴν οἰκογενεῖαν ἢ καὶ
 συγγενῶν. Πολλοὶ φασὶν ὅτι κερμάβεσκον τὴν ἐργασίαν
 αὐτοῦ καὶ ἐργάζετο ἐν ἀμοιβῇ.....*

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
 Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι
 στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν;
 Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτο-
 μερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦς στάχους,
 παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) Ἐάν.. ἦσαν
 ἰσέντε.. ἔτομα.. ἡμέρα.. ἔοριξαν.. 50. 60. 70. 80. 90. 100.
 .. 110. 120. 130. 140. 150. 160. 170. 180. 190. 200. 210. 220. 230. 240. 250. 260. 270. 280. 290. 300. 310. 320. 330. 340. 350. 360. 370. 380. 390. 400. 410. 420. 430. 440. 450. 460. 470. 480. 490. 500. 510. 520. 530. 540. 550. 560. 570. 580. 590. 600. 610. 620. 630. 640. 650. 660. 670. 680. 690. 700. 710. 720. 730. 740. 750. 760. 770. 780. 790. 800. 810. 820. 830. 840. 850. 860. 870. 880. 890. 900. 910. 920. 930. 940. 950. 960. 970. 980. 990. 1000.

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου,
 ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναί, ποῖα ;
 Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν
 συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; Ἐάν.. ἔλεγονται
 τιν.. ἡμέρα.. ἔτομα.. ἔοριξαν.. 50. 60. 70. 80. 90. 100. 110. 120. 130. 140. 150. 160. 170. 180. 190. 200. 210. 220. 230. 240. 250. 260. 270. 280. 290. 300. 310. 320. 330. 340. 350. 360. 370. 380. 390. 400. 410. 420. 430. 440. 450. 460. 470. 480. 490. 500. 510. 520. 530. 540. 550. 560. 570. 580. 590. 600. 610. 620. 630. 640. 650. 660. 670. 680. 690. 700. 710. 720. 730. 740. 750. 760. 770. 780. 790. 800. 810. 820. 830. 840. 850. 860. 870. 880. 890. 900. 910. 920. 930. 940. 950. 960. 970. 980. 990. 1000.
- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας.
 Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγρά-
 ψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) Ἐάν.. ἔλεγονται
 τιν.. ἡμέρα.. ἔτομα.. ἔοριξαν.. 50. 60. 70. 80. 90. 100. 110. 120. 130. 140. 150. 160. 170. 180. 190. 200. 210. 220. 230. 240. 250. 260. 270. 280. 290. 300. 310. 320. 330. 340. 350. 360. 370. 380. 390. 400. 410. 420. 430. 440. 450. 460. 470. 480. 490. 500. 510. 520. 530. 540. 550. 560. 570. 580. 590. 600. 610. 620. 630. 640. 650. 660. 670. 680. 690. 700. 710. 720. 730. 740. 750. 760. 770. 780. 790. 800. 810. 820. 830. 840. 850. 860. 870. 880. 890. 900. 910. 920. 930. 940. 950. 960. 970. 980. 990. 1000.

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχνες, ἐτομασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν
 Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται
 τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην :
 θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι)
 καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.. Ἐάν.. ἔλεγονται
 τιν.. ἡμέρα.. ἔτομα.. ἔοριξαν.. 50. 60. 70. 80. 90. 100. 110. 120. 130. 140. 150. 160. 170. 180. 190. 200. 210. 220. 230. 240. 250. 260. 270. 280. 290. 300. 310. 320. 330. 340. 350. 360. 370. 380. 390. 400. 410. 420. 430. 440. 450. 460. 470. 480. 490. 500. 510. 520. 530. 540. 550. 560. 570. 580. 590. 600. 610. 620. 630. 640. 650. 660. 670. 680. 690. 700. 710. 720. 730. 740. 750. 760. 770. 780. 790. 800. 810. 820. 830. 840. 850. 860. 870. 880. 890. 900. 910. 920. 930. 940. 950. 960. 970. 980. 990. 1000.

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλου ἢ ἐπίμηκες ;
 Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμόν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο... *ὁ σὺρός...*

γίνεται... σπορχυρὸς καὶ... ζῶσιν... δὲν...
καρφώνεται... σ' αὐτόν...

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο... *Μετὰ φτυάρι...*

Φτυάρι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνῶ (ἀνεμίζει)· ἀνδρὸς, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;
καὶ... ἄνδρες... καὶ... γυναῖκες...

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεῦτερον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

ὅτε... μένει... γέμει... νεφελόει...

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεῦτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο

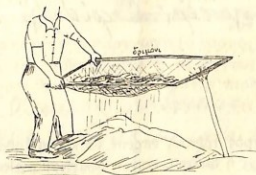
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμένοντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

Ἰ.ά. νερμολίδα. μακ. ευωκίοντο. καί. τ.ά.
 ἔπρωσαν. τ.ά. φ.α. ἡ. οἱ. π.ό.τ.τ.ε.ι.

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

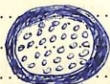
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων μὲ ὁπὰς διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) *π.μ.ν.α.δ.ε.ζ.η.θ.ι.κ.λ.μ.ν.ξ.ο.π.ρ.σ.τ.υ.φ.χ.ψ.ω.κ.α.*

ντροφιόνι

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ πρρσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ; *ὅταν. ετοιμασθῇ. ὡς...*

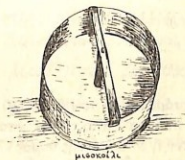
ἀντιπρῶτον, ὁ σωρὸς σχηματίζεται ἐν στρογγύλῳ μετὰ τοῦ φτυαρίου καὶ τῶν σιγόνων.

- 8) Ἀλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφέρῃ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. *ἔργον. μόνον. ἐξ. ἑαυτῶν. ὡς. μόνον. τῶν.*

χρόνου. δι. ὡμίστερ. ἢ. τριδμῶν. κ. τ.τ.

γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι; π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἵπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις όκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).. Μετὰ τὸ ἀμύμονα
ἔρχεται.. ὁ δωματιστὴν.. φ. ἐ. τὸ νανάρει.. καὶ ἔρχεται
ἔξω.. τὸν.. καρπὸν.. ἔωκριναν.. αὐτοὶ.. 45%

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος· εἰς τὸ ἁλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἁλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν) Πρὶν.. ἔρχ. τὸ νανάρει.. εἶχαν.. τὸ
κατάρει.. εἰς.. εὐνίαν.. σποχρητό.. ἐφερίκε.. καὶ.. χυροῦσα
λε δοιάδες-

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας) Ὁ καρπὸς ἀποθηκεύετο.. εἰς.. τὰ.. ἀμυμόρια..
Μετὰ.. εὐνίαν.. κυβάτιαν.. μέ.. δύνα.. πορταῖνες.. ἐνθ' ἑα
χωριζόμενως.. ὁ.ο.ο.. δοιάδαν.. τὸ.. κατ' ἑα..

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι. Πῶς ἐγένετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; *τοῦ ἄγρου ἐτοιμαζέτω...*
ἐξ ἐκείνης ἀφ' ἧς ἐκείνου χαρίων διὰ...
σὺ ἀμύνε...

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχους ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

Μετὰ τοῦ ἀμύνε...

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,
 τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Ἐκείνην πλέγμα ἐκ σταχύων ἐκλεγκάν και...
τοῦ τοιοῦτουσαν ἐπὶ τὸ μέσον τοῦ ποιῶν.

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον ἀκαπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ..

Εἶχε σχῆμα...
ἡλικὸν καιρὸν καὶ τὴν ἡλικίαν καὶ τὰ...
ἐξελθόντων τὸν παρὸν καὶ τὴν χονδρὰς.

Α'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

τοῦ ἑννεαμεσίου καὶ καὶ ἑξήκοντα καὶ...
καὶ τῆς Ἀποκριῆς καὶ διποσέδου...

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; *τοῦ...*
ἑννεαμεσίου καὶ καὶ ἀπὸ τῆς διποσέδου...
καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ...
καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ...

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αυτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.)... *φανός*

β'. 1) Ποιοι ανάπτουν την πυράν' παιδιά, ήλικιωμένοι, ποιος άλλος ; *Εάν έρω-
μεντοί... ήλικιωμένοι... και... άποκρινέ... τή... ωσιδία*

2) Ποιος ή ποιοι συλλέγουν τά ξύλα, θάμνους κλπ. διά την πυράν.
Τά κλέπτουν ; "Αν ναί, από ποιον μέρος ; *... τή... άποκρινέ
μαζεύει... τή... ωσιδία... ξύλα... άπό... ποίτι... και
τό... έβουν... άπό... αὐτός...*

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)
*... τα... μεταφέρουν... άρμας... στο... μέσον... τῆ
... ρούχων...*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

γ'. Ποιαί αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διά κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι έπικλήσεις, εορταστικά, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικά κείμενα *... εὐαγγέλιον
... έφελαν... κτυπώντες... έκα... κανόνες... φύγετε... φρίδα,
φύγετε... μωστερίζετε... έρχονται... τή... άνά... βαγγέλια
... ά... σεις... κώφουν... τή... κερά... ά... τή... ρίζουν... σιά... ποτάρια
... Τίς... άποκρινέ... έφελαν... διάφορα... ποτε... τραγούδια*

2) Πηδήματα, χοροί γύρω από την πυράν. (Περιγραφή λεπτομερής)
*... εὐαγγέλιον... άποκρινόμενοι... φωνάζει... χόρευαν...
... διαφόρων... δημοτικόν... χερσόν...*

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λου-
λουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα
τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῇ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Χειρόγραφο
συλλεχθείσης ύλης.

Πρωτόπαπα 5-2-70

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

AKAΔHMIA

AOHNΩN

Ἐτοιμασία δια τὴν Σποράν

Τὸ φθινόπωρο μετὰ τὰ πρωτοβροχία, οἱ χωρ-
χοὶ ὀρχίστανται τὰ χωράφια βόδια. Μετὰ πάρο-
δον ὀλίγων ἡμερῶν ἐτοιμάζονται (διαλέχονται) ὡς
κατωτέρω τον σπορῶν. Ἐπομένως μετὰ τὸν
νιρχιάρη (στρουγγιλο ὑψέينو φεταχμένο με
κονδρό σίρμα).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΝΙΡΧΙΑΡΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Μετὰ δὲ ἓνα ὅμιον μπουτινέλι ἔβαλαν νε-
ρὸ καὶ ἓνα πλάκιορο χαλόμετρο (χαλίζόμετρο).
Στὸ διάλυμα αὐτὸ ἔλασαν 15 ὀκάδες σιτάρι, ὅ-
σο χρειάζονται γιὰ νὰ εσπείρουν ἓνα στρέμμα,
γιὰ νὰ τὸ προσφυλάξουν ἀπὸ τὸν δαυλισμὸν. Τὸ
ἀρνίον βυεῖ ἀπὸ τὸ βράδυ καὶ τὸ πρωὶ τὸ
ἐπαιρναν ἐπὶ φουσκωμένο καὶ τὸ πύχαινον
μετὰ τὸ γευχάρι τους (δύο βόδια) καὶ τὰ βο-
ία εὐνερῶν τους στὸ χωράφι γιὰ νὰ ἐσπεί-
ρουν τὰ σποινὰ μετὰ τὸ ἄλστρο καὶ μετὰ ριζ-

μίζαν το βάρος της αλυσίδας μέσα στους και
στον μπουκίδα.

μπουκίδα

Για τα σκαριά των αλυσίδων των ξυλουργικών
πολύ βαθιά, ώστε να φυτρώνουν, ζευγάρια ακολου-
θώντας ο χειμώνας. Πριν σκαρουν ξυλουργικά
σκαριά, έως 6 μέτρα γύρω, γύρω με αλυσίδα. Κα-
τά την εργασία του σκαρπάρου με το χέρι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Τελειώνουν την μία σκαριά και κατά τον ίδιο
τρόπο ξυλουργούν άλλη. Ανάλογα με την ικανότητα
των βαδίων, ξυλουργούν ένα σκαρπάρη ή και πε-
ρισσότερο την ημέρα. Όταν ο χειμώνας είχε βαθιά
άνηδρος το χοντάκι του ή άλλο μέλος της οικο-
γενείας του, ξυλουργός έκανε κυράκι και ο δεύτερος
τάπητε από πύλο για να μόνε μόνε ο σκαρπάρης
και των τριών τα παυσιά. Σκαρπάρη στο τέλος το
κυράκι με ξύλινη σκαριά από βέργες, στην οποία
άνεβαινε ο ίδιος ο ξυλουργός και με παυσιά

τριπλές βασανίζονται τα βόδια που ξέρουν τη χώρα.
 Έτσι όλα τα ετήσια χωνύονται μέσα στο χώμα.
 Το ελαφρύ χωράφι σε 10-15 ημέρες γίνεται
 ή ετορρά διορνούσε καθ' όλην τον Νοέμβριο. Το ζυ-
 λλο ε'λεγε αντικατεστάθη από το ε'δωρον το
 1915-16. Τον άνοιξη τα ετήσια βασανίζονται. Εν
 τω μεταξύ από τον Μάρτιο ε'συντόμισε αρχίσε
 το έργον του κάμπου για να ετοιμασεί το έδαφος
 για τω ετορρά του άραβότου. Τον Απρίλιο γίνεται
 δεύτερο έργον το διαβαρτα τον Μάιο ε' γίνεται
 ή ετορρά του άραβότου. Ο ετορρά διαλεχόταν
 από τον Σεπτέμβριο από το ξεγανόδιμα (ξεγύμνασμα),
 ε'συντόμισε τα καλύτερα ε'σάχια (ρόντες) και τα
 έσλεσαν σε άρμαδες τις οποίες κρεμούσαν στα
 καθίσματα τους που ήσαν ανώδυνα χωρίς νταβί-
 νι, μόνο με χρεντιές. Έτσι το σπύριο δαό αντι-
 χία νταβίνι είχε στολίδι του από πάνω το χρυ-
 σομύτρονο καλαμπόκι. Τα ε'σάχια που ήσαν
 για ετορρά δα τα τείνονταν με τον δάρεμ ο-
 πως το άλλο άραβότι, άλλα κατά τον χειμώ-

δάρτης

μύνα με τὰ κρᾶ καὶ τὰ χιόνια
ἐκωσαν νυχτὶρα ξεπαρίζοντας
ὅλη ἡ σιωπὴν με τὸ κέρι τὸν
ἐκκεντὸ ὁπὸ. ἔτσι τὸν μαῖο
ἦταν ἔτοιμος ὁ ὁπὸ καὶ ὁ γεωργὸς με ἕνα βο-
νὸ ξεκινῶσαν χιὰ τὴν ὁπὸ τοῦ ἀραβῆ τὸν.
Ὁ γεωργὸς ὀρχῶναι μπροστὰ με τ' ἀλέτρι τὸν καὶ τὸ
δύο τὸν ῥόδια, κάνοντας τὴν πλο βαθύ τις αὐ-
τανιές καὶ ὁ βοῦνός πλο τὸν ρίχνει στὴν αὐ-
τανιὰ τὸ ὁπὸ με ἀποκαίει ἕως βράζοντας τὸ
κάθε ὁπὸ. Με τὸ χυρῆμα τὸ ἀλέτρι ἐπεπᾶται
τὴν ἐπαρμένη αὐτανιὰ καὶ ἀνίχει νέει νὰ πέσουν
ἄλλοι ὁπὸ με τὸν ἴδιο τρόπο. Ἀλλὰ τὰ ρυτὰ με-
χρῶσαν βυαλίζοντας, βουανίζοντας καὶ
ἀρι εὔονται. Τὸ βυαλίσμα χυρῶσαν με τὰ
τα. Σ τὸ χρονιὸ αὐτὸ διασχυρὰ κατὰ τὸν
λεῖνιο δηλαδὴ, τὰ βυαλίσμα με τὸν εὐχομμένο
καρπὸ, τὸ βυαλὶ κητρινίζαν καὶ τότε ὀρχιζε
ὁ δερικὸς, με ὀρέπανα. Τότε ξεσηκώνονταν
ὁλο τὸ χωριό. Οἱ νέες ἀγρίοιες συντρέφονταν

τὸν τίτλο στο τραγούδι σου με τὸ δικό σου
τραγούδι:

Χαρταφένι συντροφιά,
μὴ λες νὰ τραγουδήσω!
Ὁμῶς γὰρ λέγω δὲν μπορῶ,
σοῦ λέγω δὲν το ξέρω.

Τραβάτε με νὰ θυμωθῶ
καὶ βάλτε με νὰ κάτω.

Νὰ πῶ τραγούδια ἀφιέρω

καὶ παρακαλῶ μένα

Χωρίζει ἡ μάνα τὸ παιδί

καὶ τὸ παιδί ὅχι μάνα.

Χωρίζετ' ἓνα ἀντροχύνω

καλοαγαπημένο.

Παρηγοριά ἔχει ὁ θάνατος

καὶ λησκόβουν ὁ χάρος

κι ὁ ζωντανός ὁ χωρικός

παρηγοριά δὲν ἔχει.

Τελείωνε τὸ ἓνα τραγούδι ἀρχίζε τὸ ἄλλο.

Τι νὰ εἰς κάνω εἰς καρδιάς

τῆς παραταναμένους,
φορὲς μὲ κάνει καὶ χελῶ,
φορὲς μὲ ἀναστεναίω.
Γιὰ νὰ πεθάνω δὲν μπορῶ!
Νὰ ζήσω, πῶς νὰ ζήσω,
δὲν πᾶνω ἐᾷ ἄλλο εὐνορο
καὶ ἐᾷ ἄλλο βιολέτι.

ἔναι καὶ πᾶν τὰ γυναικῶν
καὶ μὲ σὺ τὰ σῶν ἡρώων

Θάκαω ξένες ἀσέλγες
καὶ ξένες παραμόνες.

Τὰ πένον μιά, τὰ πένον αὐτὸ
Τὰ πένον κρεῖς καὶ πέντε.

Ἀπὸ τίς πέντε κί ἡ σέρα
τὰ ρίχνουν εἰς τοὺς κάκι.

Πᾶρε ξένε μὲ τὰ ρούχα σου
καὶ εἶρε εἰς τὸ καλὸ σου.

Τρεπῶ νὰ πῶς ὁ ἔρημος;
πιδνὰ διμοῦς μὲ δὲν ἔχω!!

Μὲ κέρι καὶ καρά τελείωναν τὸν ἕνα ἔργον,
παρ' ὀρχήτων καὶ συνέκτιζαν τὸν δεύτερον. Ὁ ἔρμος
ἦσαν μιά σπορά ἢ καὶ περισσότερον κμήμα

τῶ χωράριον, ἀνάκομα μὲ τοὺς ἀγρίους.
 ἔβουαν ὁ καθ' ἑναὶ κεράτορα καὶ τὰ τοιαύ-
 τῶν πικρὰ τοὺς ἐναγιάξ. ἔνοι κεράτορα μὲ
 τὴν ἀλκὰ ἀγρία, τὸ ἄλλο μὲ τὰ ἐλάχεια ἀγρίων.
 τὸ μὲν μὲρ δὲν καὶ οὐκ ἔστιν ἐν δὲν ἐλπί-
 ναν τὸν ἔργον, πρὸς ἔχων ἐν μέρει. τὸ βράδαι πρὸ
 γυγνὸν ἀπὸ τοῦ χωράρι, ὅπου ἀγρίων καὶ κεράτορα μὲ
 μίαν πέτρα ἐπὶ πρὸς, γὰρ νὰ θηράσῃν δύο ἢ τρεῖς ἀγρί-
 ον καὶ μὲτὰ πύχνησαν νὰ θηράσῃν ἑλπίαν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ἡμεῖς μου τι ποιεῖς

νὰ πᾶς νὰ καὶ ἐλπίς;

Σὲ καταρτίζονται οἱ ἐργαίτες

κι οἱ γένοι δουλεὺς αἰδελ.

Σὲ καταρτίζεται καὶ μὴ νεῖα

μὴ μωροπαντρεμένη

ἔχει τὸν ἄντρα τὸν ἀρρωστον

κι θαρρωτικὰ δὲν βρίσκει.

Παρακαλεῖ τὴν Ἀνδρῖα

Ναρθὶ τὸ καλοκαίρι

Νά βρῶν οἱ βράχοι σὰ βουνά

νά βρῶν κι οἱ βραχοπούλες

Νά βρῶν τὰ κενεῖματα

καὶ τὰ πλατεῖα βεράδια

Νά βρῶν σπέρμα τοῦ λαοῦ

ν' ἀφίερουν τ' ὄχρινόμα..

Ὅσο νά πᾶν κι νὰ φῶν

τ' ἀρρωστικά νά γέρν

ὅλην τὴν ἀπόδωξ

καὶ γὰρ ἡ γὰρ μένει.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο συνεκρίσαντο δερμαῖοι.

Πολλὲς οἰκογένειαι τὴν περίεσιν τοῦ δερμαῖου ἐπαίρουν

ἐν χώρῳ δύο κουρσιόδες καὶ κοιμῶσαν πῆχες

δύο βυεῖ. Μὲ τὴν γεγραμμένην συκωνόσσαν καὶ

συνέκριναν τὸ δερμαῖο. Μετὰ δύο ἡμέρας, ὡς

πρὸς ἀνέστη, ἕνας συνίδως γεωργός, ὁ αὐτοῦ ἀ-

πὸ βραδύς ἐτοίμαζε δεματικά ἐπὶ γινε μὲ τὴν

δρεβιά νά δύναι τὰ χερσὶν αἱ δερμάτια. Τὰ δεμα-

τικά γινόνταν μὲ καθαρίαν εἰκόμης ὡς ἑξῆς. Ἐπαίρουν

μὴ χερσὶν κατακόβριζα καὶ τὴν κομπόδεων

στην μία ^η άκρη, όπου προηγουμένως ενώ έθρεψαν
 με νερό. Μετά κίβριζαν τα καρπούδια κλώνια
 στη μέση και έτσι άνοιγτο το άνοιγμα το
^η έστρωσαν πάνω στο χώμα και επάνω του έθα-
 ζαν 18 κέρδαρα. Τα δερμάτια και ευχέμεν-
 νων σε ένα μέρος του χωραφίου, έως ότου τα
 μεταφέρουν με τα ζώα στο άλων. για άλωνα-
 σμα. Το άλωνισμα άρχιζε στις 30 ^η Ιουλίου
^η 15 ^η Αυγούστου. Τον ίδιο μήνα έκοβαν καλαμά-
 κια από το καλαμάρι του κάμπου, τα έτοιμα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΑΘΗΝΩΝ

στο τέλος του μήνα Ιουλίου άρχιζαν και
 αυτά. Το άλωνισμα γινόταν σε περσάκων κ με
 τα βοδια ^η με 2 ^η αλογα. Έτοιμαζαν το άλων
 ως εξής ^η έθάναν πάνω από χώμα, κόπρον
 βοών και σάκων για να εγείνη το μέγιστο και
^η άνοιξαν μ' αυτά τις χαραμάδες μεταξύ των πλε-
 κτών του άλωνισού, για να μείν χάνουν τους σπόρους
 μέσα ε' αυτές. Έτσι επικεντραμένο το άλων
^η ήταν έτοιμο για σπέρσιμο. Το σπέρσιμο γινόταν
 ως εξής ^η έθάναν κόδελάτι που ήταν δεμένο με

9
δερματικό και το ποδοδεύσαν με τα ελάφυα
προς τα επάνω. Το ελάφιο χινόταν από το κέντρο
του αλωνιού προς την περιφέρεια. Κατά τον ίδιο
τρόπο ποδοδεύσαν 50-60 δερμάτια στο αλόνι.
Μετά έδεναν μακριά σχοινί στον σταύρο το
επάνω ευρέδξαν με το σχοινί που ήταν δεμένο
τα δύο ξύλα. Το αλόνι φε χινόταν από το χώρο
που στεκόταν στη μέση του αλωνιού και με ένα
καμουτσίκι στο χέρι και την δυνατή γνώμη του
ΑΛΟΝΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΙ ΣΕΚΟΥΡΑΖΑΝ ΤΟΝ ΚΑΡΠΟ ΑΠΟ ΤΩΝ
ΑΚΥΡΩ. Μια, δύο γυναίκες με τα σκαριά τα
ξύλινα χύριζαν από τον αλόνι του αλωνιού προς
το κέντρο τα ελάφυα τα σκαριά ή ξεκούριζαν
το ακυρό. Όταν τελειωνε το χύρισμα τα ελάφυα έ-
παιρναν τα ξύλα τα περιπολούντουσαν και τα έβα-
ζαν στον ελάφο να φάνε μαλά και να ξεκουραθούν.
Σιγά, σιγά έρρικναν όλο το άκυρο με τα σκαριά ή
σκαριά στον ακυρό και των χνούμη (ψιμόακυρο).
Το λίκνιζαν στον αέρα με τον καρπό, με άλλο
εργαλείο το ξύλινο ρωάρι. Μετέπειτα κοσκινιζαν

καὶ ντιμόνιζαν τὸν καρπὸ, τὸν ὅποιο μαζέων
 εὐρὸ χύρω εἰς στρογγυλὰ μὲ μικρὰ θινάκια ἀπὸ
 κόρκο. Στὸ τέλος ὅλης αὐτῆς ἐργασίας ἐρχόταν ὁ
 δεκατιστὴς εἰς ἀλώνι καὶ ἐπαίρνει τὸ δέκατο
 καὶ τὸ γένημο. Αὐτὸ εὐνίσκετο εἰς 45%.

Γιὰ μέτρο χρησιμοποιοῦσαν τὸ ταχάρι. Αὐτὸ
 ἦταν ξύλινο στρογγυλὸ βαρε-
 λάνκι μὲ λαβὲς πού χωροῦσε 20
 ὀκάδες. Τὸ σιτάρι τὸ δυνάταν

ταχάρι ὁ χωρὸς τὸ ἀποδίδεκεν εἰς
 ἀμπάρια. Μεγεθὺς ξύλινα κελύφη μὲ δύο

πορταῦλες εἰς λαβὴ νὰ βγαίνει
 ὁ καρπός. Τὸ καθ' ἓνα χωροῦσε
 600 ὀκάδες. Ἐκεῖ φύλαξαν τὴ
 βόθειά τους γιὰ ὅλο τὸ χρόνο
 τοῦ ἐναγχελισμοῦ εἰς χωρὶο ἀναθάνει φωνιτὴ γιὰ
 νὰ φύρουν τὰ γίδια ἄγοντας τὰ ἐξῆς λόγια καὶ
 κτυπῶνται ἓνα κουδούνι:

Φευχάτε γίδια, φευχάτε χμοστέριτες
 γιὰτὶ ἔρχονται τὰ δύο βαρχέλια

θά εἰς κόφον τὰ κεφάλια
 νὰ καίρουν γὰρ ποσόνια.

Τὴν ἡμέρην αὐτὴν ἔκαιον καὶ τὰ σκουπίδια
 τοῦ ἐπταίου καὶ. Ἐπίσης μεχάριε θωτιά, ἀναβάν
 εἰς αἰταυρίε, εἰς ρούγες σιγαλὴ θωίους μαχα-
 κᾶδες. Κάδε μακκρῶς (χειτονιά) προπαδοῦεζ
 νὰ ματῆψη ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερα ξύλα
 γιὰ νὰ θωεῖαζη μεγαλύτερη θωτιά, νὰ περᾶ-
 σι τοὺς ἄλλους. Γύρω εἰς τὴ θωτιά χόρευαν
 ὅλοι. Ἄλλοι πευμένει καρναβάλια καὶ ἄλλοι
 με τὰ χιορτινὰ τοὺς θυμοῦνια.

(Ἑλισάβετ Καλογήρου-Βευρῆ

Διδασκάλισσα

ἡ συλλογὴ αὐτὴ ἐγένετο ἀπὸ 1-5 Φεβρουαρίου
 1970)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ